

LA DESCENTRALITZACIÓ DELS SISTEMES TELEVISIUS ALS CINC GRANS ESTATS DE L'EUROPA OCCIDENTAL: ALEMANYA, FRANÇA, ESPANYA, ITÀLIA I REGNE UNIT (1945-1996). TELEVISIÓ A LES REGIONS I DIMENSIONS POLÍTICA I CULTURAL-LINGÜÍSTICA: PASSAT, PRESENT I PROSPECTIVA

BERNAT LÓPEZ LÓPEZ

(Resum de la tesi doctoral elaborada sota la direcció
del Dr. Miquel de Moragas)

1. Introducció

El 22 de juny de 1998 vaig defensar a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB la tesi doctoral el títol de la qual figura a l'encapçalament d'aquest article, davant d'un tribunal constituït pels doctors Manuel Parés i Maicas (president, Dep. Periodisme i Ciències de la Comunicació, UAB), Carmelo Garitaonandía (Dep. de Periodismo, Universidad del País Vasco), Emili Prado (Dep. de Comunicació Audiovisual i Publicitat, UAB), Maria Corominas (secretària, Dept. Periodisme i Ciències de la Comunicació, UAB) i Rafael Xambó (Dep. Sociologia, Universitat de València).

Però l'«aventura» havia començat gairebé set anys abans, a principis de 1992, quan el doctor Miquel de Moragas Spà em va proposar el tema de la que finalment seria la meua tesi. En aquella època Miquel de Moragas acabava de crear, juntament amb el professor Garitaonandía i amb el suport de la DGICYT, un grup de treball per estudiar comparativament la televisió a les regions d'Europa, en la mateixa línia de treball que el propi Moragas havia encetat de manera pionera una dècada abans, centrada en l'anàlisi de les realitats comunicatives dels espais geogràfics i humans petits i mitjans. La invitació del professor Moragas va comportar la meua integració en aquest grup, batejat amb el nom d'Euroretv (Europa, Regions, Televisió) i constituït per una quinzena d'experts en comunicació d'arreu d'Europa,³ que

3. EURORETV va publicar el 1995, sota la direcció de Miquel de Moragas i Carmelo Garitaonandía, el volum col·lectiu *Decentralization in the Global Era* (Londres: John Libbey; versió catalana parcial: revista *Anàlisi*, n. 17), que recull els resultats de la primera recerca comparativa europea sobre la televisió d'àmbit regional. Durant els anys 1997 i 1998 el grup ha emprès la segona part de la recerca, els resultats de la qual es publicaran en anglès, català i castellà a finals de 1998.

ha suposat un marc insubstituïble per a la conducció exitosa de la meua tesi. També va contribuir decisivament a que la Generalitat de Catalunya m'atorgués una beca de formació d'investigadors, amb el consegüent suport material imprescindible per poder-me dedicar en exclusiva a la recerca.

En relació amb la investigació inicial d'EURORETV, la tesi doctoral adopta una perspectiva més històrica (la primera pretenia traçar un estat de la qüestió força cenyit a l'actualitat, mentre que la tesi es remunta als orígens de la televisió, després de la segona guerra mundial) i restringeix el nombre de països estudiats a cinc (la recerca col·lectiva va abordar els 12 estats que llavors formaven part de la UE).

Així doncs, el nostre objecte d'estudi ha estat l'experiència en matèria de descentralització dels sistemes televisius a escala regional, en el marc geogràfic dels cinc «grans» estats de l'Europa occidental: Alemanya, França, Espanya, Itàlia i Regne Unit, i en el període cronològic que va, *grosso modo*, de 1945-1996.

En aquest punt cal fer algunes precisions conceptuals. Entenem per «descentralització» un procés, el de canvi des d'unes estructures centralistes i monopolistes a unes altres en què les regions van adquirint més protagonisme. Preteníem estudiar les causes, els obstacles i les conseqüències d'aquest procés, privilegiant els punts de vista polític i cultural-lingüístic. Comparem l'experiència global de cinc països, en el marc de la qual s'inscriuen les experiències particulars.

Parlem de «sistemes televisius» entesos com l'entramat de regulacions, institucions, centres de producció, emissores i tecnologies que configuren l'espai audiovisual de cada un dels estats. Es tracta d'anar més enllà d'un enfocament simplista, centrat en les pròpies institucions de difusió.

Un altre dels conceptes bàsics de la tesi és el de «televisió d'àmbit regional», pel qual entenem aquella que té com a àmbit de referència territorial una porció de territori inclosa dins de i menor que el territori administratiu d'un estat, però més gran que una ciutat o municipi. Exclou, per tant, l'anomenada televisió local, que té inicialment una dimensió menys institucional i política i un abast territorial de barri, urbà o metropolità. Però no sempre queda clara la distinció entre el nivell local i el regional, perquè aquests conceptes no responen a criteris ni a delimitacions absoluts. Així, ens hem trobat amb el cas d'emissores «locals» amb cobertura «extralocal» o regional. La delimitació d'aquesta darrera ve determinada per l'«àmbit de referència», que és aquell al qual una televisió s'adreça fonamentalment i de manera deliberada i conscient. No utilitzem, doncs, el terme «televisió regional», que es pot identificar de manera reduccionista amb les desconexions regionals de les cadenes estatals.

D'altra banda, només parlem de la televisió, ja que a nivell regional ha operat històricament amb un alt grau d'autonomia i de desconnexió en relació amb els altres mitjans locals i regionals, amb l'excepció puntual de la ràdio.

L'interès de la tesi estava justificat, al nostre entendre, per la constatació que la televisió d'àmbit regional era un fenomen emergent d'importància cada cop més gran en el nostre sistema comunicatiu. L'estudi resultava especialment pertinent des de Catalunya, per diverses raons relacionades amb la peculiaritat de la nostra experiència comunicativa:

- Catalunya ha estat en els darrers 20 anys un laboratori d'experiències de comunicació a escala local i regional;
- Compta amb una de les televisions «regionals» més potents d'Europa;
- La seva condició de petita nació sense estat aguditza la incidència potencial de la globalització;
- Manté relacions complexes i sovint conflictives amb el País Valencià i les Illes;
- Pertany a un estat molt descentralitzat, escenari d'una multitud d'experiències de televisió d'àmbit regional.

Davant d'això, creïem que s'imposava la necessitat de mirar cap als altres països del nostre entorn, a la recerca d'experiències similars amb què comparar la nostra. D'una observació preliminar es despenia que en aquest entorn la televisió a les regions era també fenomen emergent en els darrers 20 anys, que a més s'estava adaptant molt bé a les transformacions dels sistemes televisius.

D'altra banda, el nostre objecte d'estudi apareixia carregat de connotacions «positives» en el marc d'aquests canvis: proximitat, democratització i accés, suport al desenvolupament econòmic regional, trencament de l'aïllament i la periferalitat, promoció de la diversitat cultural i lingüística, dinamització social... Alguns s'han referit a la televisió d'àmbit regional com a «antídot» o contrapès a la desregulació i la internacionalització de la comunicació. Què hi ha de cert en aquestes suposicions?

L'objectiu principal de la tesi queda definit en el propi títol: analitzar comparativament l'evolució històrica, la situació actual i la prospectiva de la televisió d'àmbit regional als cinc grans estats de l'Europa occidental, amb pretensions d'exhaustivitat i un enfocament històric. Els objectius particulars eren: estudiar les relacions entre descentralització político-administrativa i descentralització televisiva; analitzar el marc legal i regulador de la descentralització televisiva; establir una tipologia d'experiències televisives a nivell regional; analitzar les seves estratègies de programació; conèixer els seus mecanismes de finançament; estudiar les relacions entre descen-

tralizació televisiva i identitat cultural i lingüística de les comunitats amb llengües menys difoses; intentar avançar el futur de la televisió d'àmbit regional en l'«era digital».

Pel que fa a la metodologia, en no tractar-se d'una tesi de caràcter experimental no ens vam plantejar l'aplicació d'un mètode hipotètico-deductiu. No obstant, a partir d'una observació preliminar vam establir tres hipòtesis principals, que han guiat el procés de recerca: en primer lloc, la televisió a les regions s'explica històricament en termes polítics (relacions de poder centre-perifèria; interessos de les elits polítiques regionals). Segonament, el concepte i la pràctica de «descentralització» s'ha desenvolupat en el marc de la televisió de servei públic, mentre que la televisió privada ha optat per audiències com més àmplies millor. Finalment, els canvis en la comunicació no amenacen l'existència de la televisió d'àmbit regional. En realitat, els processos de globalització comunicativa estan tenint la seva contrapartida en un auge de la comunicació d'àmbit local i regional. No obstant, el nou escenari digital provocarà un increment de la complexitat dels àmbits de referència territorial dels mitjans de comunicació.

Vam descartar de bon començament comparar una tria de regions o d'estacions de televisió, i vam optar per comparar unitats molt més similars entre si: els estats. Per garantir una homogeneïtat mínima del marc d'estudi vam triar els cinc grans estats comunitaris: Alemanya, França, Itàlia, Espanya i Regne Unit.

El mètode de treball ha estat fonamentalment la revisió bibliogràfica i la recollida i buidatge de documentació i de fonts orals. Per sistematitzar tot això vam elaborar un esquema d'anàlisi comú per a tots els estats, del qual surten 5 capítols monogràfics. Aquest esquema bàsic ha estat aplicat de manera flexible a cada estat. El cos de la tesi es completa amb dos capítols de revisió teòrico-conceptual: un sobre les principals aportacions teòriques al voltant del concepte de regió i un segon de revisió de la recerca i la teorització existents entorn de la televisió d'àmbit regional. Tot plegat es complementa amb un capítol d'anàlisi comparativa dels cinc casos estudiats, del qual surten les principals conclusions de la tesi doctoral.

Pel que fa a la metodologia, cal esmentar alguns dels principals inconvenients amb què hem topat, derivats del fet que la nostra era una recerca comparada europea. L'amplitud geogràfica i cronològica de l'àmbit d'estudi triat ha comportat importants problemes de comparabilitat de les dades. Hem hagut de treballar amb informació de «segona mà» (no elaborada primàriament per nosaltres), un aparell estadístic dispers, metodològicament desigual i quantitativament variable, del qual es deriven múltiples inconvenients: llacunes en la informació disponible, obsolescència de la informació, manca de contemporaneïtat de les dades disponibles, manca

d'homogeneïtat metodològica de les diferents sèries estadístiques disponibles... No obstant, hem intentat superar aquestes limitacions amb un esforç d'homogeneïtzació de les dades, quan ha estat possible, i de lectura qualitativa de les mateixes.

2. Anàlisi de casos

A continuació s'exposen les principals característiques del model de descentralització televisiva de cada un dels estats estudiats.

2.1. Regne Unit

Ha estat durant les darreres dècades un dels estats més centralitzats d'Europa. Tan sols a finals de 1997 (fora, per tant, del període d'anàlisi de la meua tesi) ha iniciat un procés de descentralització, que conduirà a la creació d'assemblees legislatives a Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord.

Malgrat això, al Regne Unit hi ha una llarga tradició de descentralització televisiva, que es podria explicar com una iniciativa del govern central de caràcter «substitutiu» (en anglès: «unobtrusive devolution») de la manca d'autonomia política real (com ho és l'existència de seleccions de futbol independents o el manteniment de símbols, himnes i banderes a les nacionalitats).

La televisió pública (la BBC) compta amb 13 centres regionals, els més importants dels quals són els d'Escòcia i Gal·les. Alguns d'ells produeixen per a l'emissió estatal, i tots ells emeten en desconnexió programes regionals de diversa natura.

La cadena privada Channel 3/ITV consisteix en un curiós model basat en una xarxa d'estacions regionals independents que emeten una programació comú durant la major part del dia, però també programes en desconnexió per a les respectives regions (entre 6 i 19 hores setmanals). La programació nacional de la cadena es produeix de manera molt descentralitzada, entre les diferents companyies membres de la xarxa.

No obstant, existeixen importants límits a la descentralització televisiva, essent el principal la subordinació dels centres i estacions regionals a les estructures i les directrius centrals, tant de la BBC com de la ITV. L'àmbit regional i local es troba mancat d'iniciativa pròpia, està «colonització» per part de les organitzacions d'àmbit estatal, cosa que es reflecteix en la quasi inexistència de televisions locals autònomes. Per la seva banda, els canals d'àmbit estatal Channel 4 i Channel 5 no tenen estructures ni descon-

nexions regionals. No obstant, el futur de les estructures existents sembla garantit.

Entre les particularitats britàniques, cal citar el cas de Sianel Pedwar Cymru, una espècie de canal autònom del País de Gal·les que emet unes 30 hores setmanals de programes en gal·lès, proporcionades bàsicament per productores independents de la zona. No obstant, el canal emet la majoria de la seva programació en anglès, reprenent-la de Channel 4, i depèn políticament de Londres.

També és digne d'esment el Gaelic Broadcasting Fund, un fons destinat a finançar la producció audiovisual en gaèlic a Escòcia, dotat pel govern central amb uns 9 milions de lliures anuals. No es tracta, però, d'una televisió en si mateixa, sinó que tan sols distribueix subvencions per a la producció en gaèlic dels centres regionals i companyies de televisió d'Escòcia (pertanyents a la BBC o membres de la ITV). Es tracta igualment d'un organisme dependent de Londres.

2.2. França

Malgrat les reformes dutes a terme en els darrers 20-30 anys, França continua essent un país eminentment centralitzat, cosa que es reflecteix en la televisió.

La televisió pública (France 3) té una estructura territorial complexa, amb molt centres i subcentres que emeten programes en desconnexió, però fortament controlada des de París. Aquest control no ha impedit que des de l'any 1990 la producció i l'emissió regional i local s'hagin expandit de manera continuada. El darrer episodi és la posada en marxa de desconnexions urbanes a les principals ciutats de províncies.

Analitzant l'evolució de la televisió regional pública a França, queda clara la funció política de la mateixa: actuar com a tentacle comunicatiu de l'estat a les regions i com a contrapès mediàtic al poder de la premsa regional. Aquesta ambigüitat entre la seva vocació regional i la seva missió nacional ha estat la causa principal de la seva inestabilitat. Amb l'arribada de la dècada dels 90, la cadena pública ha decidit apostar pel vessant regional, estimulada pels bons resultats d'audiència dels programes desconnectats.

La televisió privada, per la seva banda, és fonamentalment centralitzada. Tan sols són dignes d'esment les desconnexions locals de M6 a 10 ciutats franceses. La televisió local privada es escassa i feble. En realitat, es pot dir que, igual que en el cas britànic, l'espai local es troba ocupat per les cadenes nacionals (France 3 i M6), com a fruit d'una certa «apatia» de la societat civil davant dels mitjans audiovisuals.

2.3. Alemanya

Aquest país compta amb el sistema polític-administratiu més descentralitzat dels cinc estats estudiat, ja que es tracta d'un estat federal. Els *länder* (estats federats) tenen competències exclusives en matèria audiovisual. Per tant, el sistema audiovisual és molt descentralitzat.

La televisió pública consisteix en 11 corporacions regionals independents, sota control exclusiu dels *länder*. La programació de la primera cadena (ARD), comú per a tot el país, consisteix en aportacions de les 11 corporacions.

A nivell regional, les corporacions emeten desconexions diàries en la primera cadena, i compten amb set canals de cobertura exclusivament regional (algunes corporacions s'han agrupat per produir i emetre un mateix canal).

Arribada l'hora de la desregulació, durant els anys 80, el poder institucional dels *länder* ha forçat una adaptació de la televisió privada a les estructures regionals. Cada land va crear un organisme de control de la ràdio i la televisió privades; tots ells cooperen a nivell nacional per regular el sector audiovisual privat. Però alhora la desregulació ha comportat una erosió en la centralitat institucional dels *länder* i una pèrdua de «caràcter regional» del sistema.

Una característica remarcable del sistema alemany, probablement reforçada per la regionalització, és la seva elevada politització, la influència dels partits polítics en les televisions regionals i en els organismes regionals de control dels mitjans.

2.4. Itàlia

Es tracta d'un país eminentment centralitzat, amb una regionalització tardana i feble. Les regions tenen molt poques competències en matèria audiovisual.

Així doncs, el nivell pròpiament regional té un paper completament secundari com a referent de la televisió. A Itàlia, el marc privilegiat de la descentralització televisiva és la ciutat, per la secular tradició localista de la societat italiana.

La RAI compta amb 21 centres regionals que emeten menys d'una hora diària d'emissió desconnectada. La producció dels programes d'emissió estatal es troba fortament centralitzada a Roma, Milà i Torí. Després de l'auge regionalitzador dels anys 70, la RAI s'ha anat «desregionalitzat» du-

rant els 80 per les pressions competitives de la televisió privada i per la força de la televisió local. No obstant això, els esdeveniments polítics (pressions federalistes, desmantellament del monopoli de Berlusconi) podrien determinar en un futur proper una re-regionalització de la RAI 3.

La televisió local és el fenomen comunicatiu per excel·lència a Itàlia. És molt potent quantitativament (amb un nombre d'emissores que oscil·la entre les 800 i les 1.000), però alhora molt feble econòmicament. Amb tot, la televisió local està fortament arrelada a la societat italiana.

2.5. Espanya

Es tracta d'un país que ha evolucionat molt ràpidament del més absolut centralisme a una estructura quasifederal, cosa que es reflecteix en les àmplies competències de les autonomies en matèria audiovisual i en la pròpia configuració del sistema, amb un grau de descentralització equiparable al d'Alemanya.

Televisió Espanyola va posar en marxa entre 1969 i 1989 una xarxa de centres regionals, un a cada Comunitat Autònoma, amb capacitat de producció i d'emissió en desconnexió. No obstant, durant els anys 90 ha tingut lloc una congelació, i fins i tot una reducció, de l'activitat dels centres regionals, com una mesura per reduir costos davant de la ferotge competitivitat del sistema audiovisual espanyol. Les úniques excepcions a aquesta congelació han estat els centres de Catalunya i de Canàries. Quan semblava que l'arribada al poder del Partit Popular, amb els seus plans privatitzadors, podria significar la fi de l'estructura regional de TVE, el govern central ha anunciat el 1998 el llançament d'un pla de regionalització de la segona cadena, en col·laboració amb els governs regionals (essent la Comunitat Balear la primera experiència).

Les televisions autonòmiques es van desenvolupar entre 1982 i 1989, imitant el patró de TVE: programació generalista, finançament mixt i alt grau de politització. Els anuncis de privatització del Partit Popular no s'han materialitzat. En realitat cal parlar d'expansió de les corporacions autonòmiques, amb la creació de segons canals a València i Andalusia i la incorporació a les plataformes digitals. El seu futur, per tant, sembla garantit, especialment si tenim en compte el seu èxit d'audiència en el panorama ultracompetitiu espanyol.

Pel que fa a la televisió privada, les autonomies no tenen cap competència en la matèria. Es va regular i constituir amb una clara vocació estatal. Tan sols Antena 3 ha dut a terme un pla de regionalització, amb la creació de centres regionals a diverses comunitats autònomes, alguns dels

quals emeten programes en desconnexió. A principis de 1998 Tele 5 ha anunciat un pla similar, que té els seus primers exemples a Catalunya i a Galícia.

3. Conclusions

Passem a exposar les conclusions de la nostra tesi doctoral.

3.1. La televisió a les regions és una realitat comunicativa que històricament s'explica sobretot en termes polítics. La creació de centres regionals dels ens públics centralitzats s'explica fonamentalment com una estratègia global de vertebració de l'estat-nació, de capillaritat del territori i de representació audiovisual de les diferents parts del mateix en un marc unitari. Amb el sorgiment del nivell regional de govern, les estructures televisives s'utilitzaran per donar visibilitat a les noves entitats político-territorials i a les seves elits, però també per garantir un major control per part de l'estat central sobre els processos de descentralització. La televisió a les regions s'ha d'entendre, doncs, com un instrument de delimitació dels espais polítics d'intervenció, de generació de cohesions territorials (estatals o «regionals») i de definició de referents simbòlics compartits.

Altres causes del sorgiment de la televisió a les regions són les cultural-lingüístiques, estretament vinculades a les causes polítiques (comunitats culturals— nacionalitàries que reclamen mitjans de comunicació moderns en la pròpia llengua. De vegades aquesta demanda oculta l'interès per controlar la televisió), les mediàtiques (inicialment, l'emissió regional i local actua com a vàlvula d'escapament per a les pressions desreguladores; més recentment, la televisió local ha actuat en alguns estats com a «obrellanes» del sistema audiovisual a mans de nous interessos privats) i les tecnològiques (els avanços en les tecnologies de producció i difusió han propiciat una multiplicació de canals i un abaratiment dels costos d'equipament i de transmissió).

3.2. La televisió de servei públic ha liderat els processos de descentralització televisiva. La televisió privada actua segons lògiques mercantils, d'economia d'escala. Ofereix productes com més barats millor (generalment d'importació) a públics el més amplis possible. Les seves graelles emeten, en general, una programació desterritorialitzada. En canvi, la filosofia de servei públic de la televisió es basa en el referent comunitari: s'adreça a una comunitat concreta, amb les seves particularitats socioculturals i lingüístiques, que ha de satisfer per imperatiu de la seva pròpia raó de ser.

3.3. Els canvis en els sistemes comunicatius no suposen un perill per a l'existència i el desenvolupament de la televisió d'àmbit regional a Europa. La desregulació i la internacionalització no ha comportat sistemàticament

un retrocés de la televisió d'àmbit regional. Algunes cadenes privades han creat delegacions territorials i emissions desconnectades. El nou context competitiu fa que algunes cadenes «tradicionals» emfasitzin la programació regional com a element «de marca». Les anomenades «noves tecnologies» provoquen un abaratiment dels canals i dels equipaments, que fa que qualsevol comunitat humana d'un cert tamany pugui «audiovisualitzar» la seva pròpia existència col·lectiva. La producció i la difusió de continguts audiovisuals cenyits a comunitats i a territoris concrets semblen tenir el futur garantit, ja que responen a una demanda autèntica i permanent de missatges autoreferencials que es farà un espai en l'oferta «de quiosc» pròpia de l'era digital.

3.4. El desenvolupament històric de la televisió d'àmbit regional als cinc estats estudiats es pot subdividir cronològicament en tres etapes fonamentals, a les quals es pot afegir una quarta:

Primera etapa. Anys 50, 60 i primera meitat dels 70, quan algunes grans corporacions públiques van crear estructures regionals. Política d'ocupació del territori «del centre cap a la perifèria». Integració del territori.

Segona etapa. Entre mitjans dels anys 70 i mitjans dels anys 80. Protagonisme de la descentralització televisiva en el marc de la discussió sobre la reforma dels monopolis públics i de les transformacions tecnològiques.

Tercera etapa. Des de mitjans dels anys 80 fins a l'actualitat. Desplaçament a un segon pla del debat sobre la descentralització. Pèrdua de «visibilitat» de l'element «regional» en els sistemes televisius.

Quarta etapa. D'ara endavant? Recuperació i consolidació de la televisió d'àmbit regional en el futur multicanal, com a estratègia competitiva i de diferenciació, o com a opció especialitzada en l'oferta multicanal.

3.5. Es dona un alt grau de correspondència entre el nivell competencial de les regions en matèria audiovisual i el grau de descentralització político-administrativa de l'estat. Però les competències pertanyen al terreny de la teoria jurídica; la praxi de la intervenció pot anar per un altre cantó, superant sovint els marcs establerts (com demostra àmpliament el cas d'Espanya). Els canvis en el sector de la comunicació relativitzaran el poder d'intervenció públic. En un futur, la promoció de la producció de continguts locals de qualitat, l'estímul de la coordinació i les sinèrgies entre cultura, comunicació social i telecomunicacions seran claus per al desenvolupament audiovisual de les regions i les nacionalitats.

3.6. Existeix una gran diversitat d'experiències de televisió a nivell regional, que donen lloc a diverses tipologies segons el criteri adoptat. Les dues més significatives són les següents:

1. Tipologia segons criteri jurídic-organitzatiu

a) Delegació de o centre associat a un organisme televisiu d'àmbit estatal:

- Delegacions regionals de les grans cadenes públiques estatals
- Delegacions de televisions privades

Segons un criteri quantitatiu (grau d'activitat i d'autonomia):

- Delegacions amb estatus especial
- Delegacions ordinàries

b) Organisme independent d'implantació regional

c) Emissora local amb projecció regional

d) Ens televisiu d'un «petit estat» amb cobertura parcial d'un gran estat veí (categoria residual)

2. Tipologia segons el nivell de dependència en relació amb les emissions d'un ens territorial superior:

a) Televisió «mirall»: emissora regional que produeix i emet una programació completa i independent per al propi àmbit territorial d'implantació.

b) Televisió «finestra»: centre o delegació regional que produeix i emet franges de programació limitades en règim de desconexió en el marc d'un canal d'àmbit estatal.

3.7. Malgrat els bons auguris per al desenvolupament de la televisió a nivell regional, existeixen obstacles o barreres en el seu camí:

— Barreres jurídic-organitzatives: limitacions en el marge de manobra dels centres o delegacions de cadenes estatals;

— Barreres mediàtiques: tendències a la internacionalització i la desregulació de la televisió;

— Barreres socioculturals: grau de diferenciació de les comunitats que sustenten experiències de televisió d'àmbit regional;

— Barreres econòmiques: costos relatius elevats, donat el petit tamany de l'àrea de recepció.

3.8. Les conseqüències o incidència de la televisió d'àmbit regional en diferents àmbits són les següents:

— A nivell polític-territorial, les estacions el tipus «organisme independent d'implantació regional» amb funció «mirall» han incidit de manera

molt més decisiva en la consolidació de les unitats territorials infraestatals on estan implantades que no pas les estacions del tipus «delegació o centre associat a un organisme televisiu estatal».

— A nivell polític-ideològic, les expectatives democratitzadores que va aixecar la descentralització de la televisió durant els anys 70 s'han vist defraudades. La televisió regional ha actuat molt sovint com a tentacle del poder mediàtic central o al servei de les elits polítiques regionals.

— A nivell cultural-lingüístic, trobem una acció vigorosa en favor de la llengua pròpia en el cas de les emissores independents d'àmbit regional, i en algunes delegacions amb estatus especial. A Espanya i al Regne Unit la presència de les llengües menys difoses a la televisió és molt més elevada que no pas a Itàlia i a França.

3.9. Pel que fa a les tendències que s'apunten en el sector, podem esmentar les següents:

— Tendència «nines russes»: existència de televisions estatals (i fins i tot regionals) que integren en un sol ens cobertures locals, comarcals, regionals, estatals i internacionals.

— Importància de la «programació de proximitat». En el nou context multicanal, la proximitat apareix com un valor competitiu.

— Tendència inversa: reducció de l'activitat regional per tal de competir en millors condicions i reduir costos.

— Pel que fa a gèneres de programació: la informació, «gènere estrella». El ventall s'amplia en el cas d'aquelles estacions d'àmbit regional més potents: *magazines*, *talk-shows*, concursos, varietats, documentals, divulgatius i, fins i tot (i de manera creixent), ficció de producció pròpia.